

Praktijklokalen

Inspectieproject in de onderwijs sector

Aanleiding

Bij bespreking van het rapport praktijklokalen in het Algemeen Overleg (AO) van 23 september 2009 door de vaste Kamercommissie SZW bleek dat de Kamerfracties van PvdA, CDA en SP zich uitermate bezorgd toonden. Grond van deze bezorgdheid was dat na zoveel jaar van inspecties er nog weinig verbetering van naleving in de praktijklokalen te zien was. Een van de toezeggingen die de Minister van SZW in het AO overleg heeft gedaan was dat de Arbeidsinspectie in 2010 inspecties uit zou voeren in praktijklokalen bij scholen die achterblijven bij het borgen van een veilige en gezonde leer/werkomgeving. Opnieuw bleek uit de resultaten van het project 2010, uitgevoerd in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs, dat de naleving ruimschoots onvoldoende was. Meer dan de helft van de overtredingen had betrekking op de algemene- en machineveiligheid. Er was sprake van onvoldoende afscherming van machines waardoor leerlingen risico liepen op (ernstige) verwondingen. Dat er sprake was van een reëel risico is gebleken uit de 195 meldingsplichtige ongevallen die de Inspectie in de periode van 2005 t/m 2010 in behandeling heeft genomen.

In reactie op de projectresultaten van 2010 zijn door de VO Raad, Arbo-VO, platform VMBO en MBO initiatieven genomen om te komen tot verdere borging van een veiliger leer/werkplek voor zowel leerlingen als leerkrachten. Voor de programma's van de praktijkgerichte vakken in de sector techniek is bijvoorbeeld de methode "Start Werk&Blijf Veilig" (SWB) (www.startwerkblijfveilig.nl) opgezet en door het Ministerie van Onderwijs is een start gemaakt om veilig en gezond werken onderdeel te maken van de lerarenopleidingen.

Deze inzet wordt door de Inspectie als positief gezien, maar gezien de ernstige risico's voor leerkrachten en leerlingen en de al jarenlange slechte naleving werd besloten in 2012 opnieuw een inspectieproject uit te voeren. Dit project is zodanig ingericht dat de meest onveilige en daarmee slecht presterende scholen en hun besturen aangepakt zouden worden.

Projectopzet

In dit factsheet zijn de resultaten van de inspecties in de periode 1 september 2012 tot 1 april 2013 samengevat.

De doelen van de inspecties waren:

- Naleving van wet- en regelgeving verhogen waardoor veiligheidsrisico's bij het werken met machines in praktijklokalen voorkomen worden.
- Machines in praktijklokalen moeten volledig veilig uitgevoerd zijn en veilig gebruikt worden.

Het project richtte zich op de scholen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs die in vorige projecten slecht presteerden met een focus op de veiligheid bij het leren werken met machines. Om alleen bij die niet nalevers te inspecteren is een selectie gemaakt van scholen waar in 2010, of eerder, overtredingen op de afdeling 3 en/of 7 van het Arbobesluit (arbeidsplaats en machineveiligheid) waren geconstateerd. Alle scholen en betrokken overkoepelende organen¹ hebben bovendien voorafgaand aan de inspecties een aankondigingbrief ontvangen met toelichting op de werkwijze en handvingaanpak.

Scholen zijn daarmee in staat gesteld voorafgaand aan de inspecties de veiligheid in hun praktijklokalen in beeld te brengen en zonnodig aan te passen. Daarvoor kon ook ondersteuning verkregen worden bij de overkoepelende organen.

Inspectieresultaten

Geïnspecteerde subsectoren in het onderwijs:

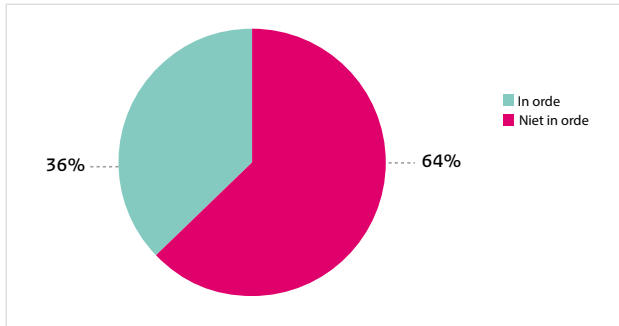
	Soort onderwijs	% van geïnspecteerde schoollocaties
853	Voortgezet onderwijs	91%
852	Primair en speciaal onderwijs	7%
855	Overig onderwijs	2%
	Totaal	100%

Bij 64%(68) van de totaal 107 geïnspecteerde schoollocaties werden in totaal 208 overtredingen geconstateerd. Bij 2 van de 68 schoollocaties werden overtredingen van dien aard aangetroffen dat volstaan kon worden met een mondelinge terugkoppeling en een stimuleringsbrief.

Van het totaal aantal schoollocaties waren er 39 in orde.

¹ VO raad, Arbo-VO, Platform VMBO en MBO raad.

Grafiek 1 In orde/niet in orde (N=107)

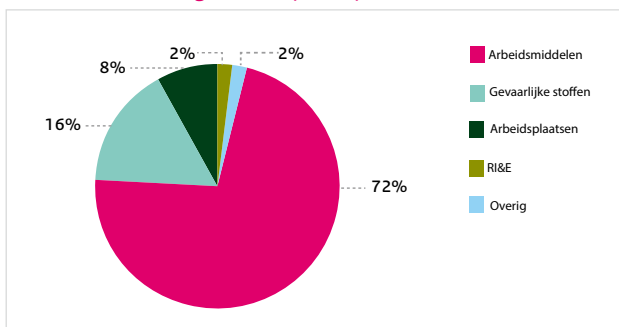
Aantal Geconstateerde overtredingen per geïnspecteerde schoollocatie:

Aantal	Overtredingen per school locatie	Totaal overtredingen
39	0	0
28	1	28
11	2	22
11	3	33
4	4	16
3	5	15
4	6	24
3	7	21
1	10	10
1	11	11
2	14	28
107		208

Bij 39 van de geïnspecteerde locaties werden geen en slechts bij 28 locaties werd 1 overtreding aangetroffen. Alle andere geïnspecteerde locaties scoorden 2 of meer overtredingen.

Aard van de overtredingen

Grafiek 2 Overtredingen totaal (N=208)

Toelichting op de overtredingen per hoofdgroep (top 3):

1. Arbeidsmiddelen:

Door de focus tijdens de inspecties op de veilige uitvoering en gebruik van machines is het niet verrassend dat verreweg de meeste overtredingen (142) te maken hadden met de onvoldoende afscherming van bewegende delen of het volledig ontbreken van veiligheidsvoorzieningen. Vooral de gevaren van beknelling door bewegende delen en de geschiktheid/c.q. deugdelijkheid van arbeidsmiddelen bleken nog steeds door de scholen onderschat te worden. Het betrof hier het ontbreken of onvoldoende zijn van veiligheidsvoorzieningen aan de navolgende machines:

- kolomboormachines
- houtbewerkingmachines
- slijpmachines
- acetyleenbranders
- kantbanken
- lintzagen

8 overtredingen werden geconstateerd op keuringen van arbeidsmiddelen en beproeving van hijs- en hefgereedschap. Het betrof hier tekortkomingen aan:

- houtbewerkingmachines
- hefbruggen

2. Arbeidsplaatsen:

Bij enkele schoollocaties werden overtredingen (16) geconstateerd die de veiligheid rondom machines negatief beïnvloedden. De lokalen waar praktijkonderwijs gegeven wordt waren in deze locaties onvoldoende veilig ingericht. Dit leidde samengevat tot de constatering van de volgende overtredingen:

Algemene vereisten inrichting arbeidsplaatsen (ordelijke inrichting arbeidsplaats),
Maatregelen ter voorkoming explosieve atmosfeer op de arbeidsplaats (aarding machines),
Voorkomen valgevaar (aangebrenge hekwerken),
Voorkomen gevaar van bewegende voorwerpen (beveiliging machines).

3. Gevaarlijke stoffen

Hoewel de focus tijdens de inspecties gericht was op de veiligheid bij het werken met machines werden ook overtredingen geconstateerd op het beperken van blootstelling aan gevaarlijke stoffen (33). Het betrof hier in de meeste gevallen het ontbreken of niet aangesloten zijn van afzuiginstallaties bij houtbewerkingmachines en het ontbreken van afzuiging boven soldeer tafels.

Inzet van instrumenten

De handhaving is onderverdeeld in zwaarte van de ingezette handhavinginstrumenten per overtreding:

Zwaarte instrument	%	Instrument	aantal
zwaar	17%	Stillegging zonder boete	18
		Stillegging + boeterapport	5
		Boeterapport	13
middelzwaar	82%	Waarschuwing	161
		Eis	9
licht	1%	stimulering	2
Totaal	100%	Alle instrumenten	208

Boete rapporten & stilleggingen:

	Boete rapport	Stillegging zonder boete	Stillegging + Boete-rapport	Totaal
Arbeidsmiddelen:	9	16	4	29
Gevaarlijke stoffen:	3	2	1	6
Toezicht	1			1
Totaal	13	18	5	36

* Onder Arbeidsmiddelen wordt verstaan: geschiktheid/afscherming bewegende delen/juist gebruik/bediening.

* Onder gevaarlijke stoffen wordt verstaan: blootstellingsbeoordeling/beperkte blootstelling/gevaar voor explosie.

De inspectie SZW richt zich steeds meer op een stevige aanpak van bedrijven, organisaties en instellingen die herhaaldelijk de wet niet of onvoldoende naleven. Als gevolg hiervan zijn ook bij deze inspecties meer zwaardere handhavinginstrumenten ingezet. Slechts bij 1% van de overtredingen werd het lichte instrument van de stimulering ingezet.

Conclusie & vervolg

Hoewel de verschillende platforms de afgelopen jaren initiatieven hebben genomen om scholen te ondersteunen met door hen ontwikkelde producten zoals de werkmap "Veiligheid in praktijklokalen", de methode "Start Werk&Blijf Veilig" (SWB) en het initiatief van het ministerie van Onderwijs om veilig en gezond werken onderdeel te maken van de lerarenopleidingen zijn er nog steeds (te veel) scholen met praktijklokalen die deze verbeterlagen niet gebruiken om een veiliger leer/werkomgeving voor leerlingen en leerkrachten te borgen.

De focus op overtreders en specifieke aandacht voor de veiligheid bij het werken met machines en de directe werkomgeving hebben in het project van 2012-2013 geleid tot een steviger inzet van handhavinginstrumenten dan voorgaande jaren. Er zijn boetes aangezegd, waarvan de meeste op het ontbreken van een adequate afscherming van bewegende delen. De geïnspecteerde scholen zijn deze keer harder met de neus op de feiten gedrukt. Maar het blijft zorgwekkend dat de naleving op veilig werken bij deze speciaal geselecteerde scholen nog steeds onvoldoende bleek te zijn. Om tot een verdere verbetering van een veilige leer/werk omgeving te komen voert inspectie SZW in 2014 bij de 68 niet nalevers zogenaamde her-inspecties uit. Op basis van nieuw beleid zal bij constatering van eenzelfde of soortgelijke overtreding direct boetes aangezegd worden. Bij herhaaldelijk in gebreke blijven zal uiteindelijk een preventieve stillegging gedurende langere tijd van gevaarlijke activiteiten aan de orde kunnen zijn. Doel van de straffe aanpak is te bereiken dat de wet volledig nageleefd wordt en een veilige en gezonde leer/werkomgeving geborgd is.

Deze factsheet is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectnummer A1049

Landelijk projectleider
D. Smink
Landelijk projectsecretaris
H. Legel

vijfkeerblauw | SSU-623959

© Rijksoverheid | April 2014